NOVA ROMANTIKA, DEKADENCA, SIMBOLIZEM, IMPRESIONIZEM

Vsebina

1. Družbeno- in kulturnozgodovinski okvir
2. Literarne smeri, predstavniki
3. Smeri
4. Zvrsti in oblike
5. Esteticizem
6. Pesniške oblike
7. Pomen obdobja

Družbeno- in kulturnozgodovinski okvir

- Proti koncu 19. stoletja je bil kapitalizem v polnem razmahu
- Močne države so si hotele razdeliti svet
- Čas številnih tehničnih izumov in iznajdb
- Ljudje so se začeli množično seliti

Literarne smeri, predstavniki

- V književnosti so se pojavile nove smeri (nova romantika, dekadenca, simbolizem in tudi impresionizem).
- Te smeri so pogosto imenovane pod skupnim imenom fr. Fin de siècle oz. konec stoletja ali kar moderna
- V Franciji se je začela že po letu 1850, drugod pa pozneje.
- Vsem smerem je skupno, da temeljijo na subjektivnosti in poudarjajo pomen čustev, domišljije in razpoloženja
- Predstavniki: Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Oscar Wilde, Anton Pavlovič Čehov

Smeri

- NOVA ROMANTIKA
  - DEKADENCA
  - SIMBOLIZEM
- IMPRESIONIZEM

NOVA ROMANTIKA

- Proti koncu 19. stol.
- Je literarna smer, ki obuja vrednote stare romantike (1800-1830 oz. romantika pri Slovencih 1830-1848),
- Temelji na čustvih, išče snovi v mistiki
- Poudarja lepoto pesnikove duše, posebne občutljivosti, in sicer ob pomoči bogatih podob, slogovnih učinkov in zvočne učinkovitosti.

DEKADENCA (iz fr. besede, ki pomeni propad)

- Je smer, ki poudarja izjemne, bolestne, tudi perverzne poteze
- Igra se z estetiko, izraža odpor proti ustaljenim vrednotam, sega celo po opolzkosti in skuša omamljati z besedami
- Najpomembnejši dekadenčni motivi so motivi omame, spleena, lepote, zavračanja narave in ustvarjanja navideznih in umetnih svetov

SIMBOLIZEM (iz gr. symbolon – simbol, znamenje, podoba)

- Je literarna smer, ki hoče ob pomoči simbolov najti neko globljo resničnost
- Zateka se v mistiko in spiritualnost
- Umetnost je sama po sebi namen

IMPRESIONIZEM (impressio – vtis)

- Je slog, ki se je najprej uveljavil v Franciji v letih 1860-1890
- uveljavljal pa je slikanje na prostem, svetlobo in barvne učinke
- V književnosti je nastal med leti 1890-1915 kot upor zoper naturalizem in njegov fotografski objektivizem
- osebni vtis, je iz trenutka v trenutek drugačen
- Prepoznamo ga po čustvenih in čutnih stanjih, razpoloženjih in vtisih
- nepopolni stavki, nedokončane povedi, pogosta sta zvočno slikanje in sinestezija

Zvrsti in oblike

◊ **LIRIKA**

-Je najmočnejše zastopana, temelji na nasprotju med ideali in stvarnostjo.

-Najpogostejši so motivi čutne omame, praznote, smrti, pogoste so sanje, halucinacije (prividi).

-Pesniki uporabljajo svobodni verz, poudarjajo zvočno plat besed, posegajo po simbolih, ki so pogosto nejasni.

-Najpomembnejši liriki so: Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Wilde

◊DRAMATIKA

-Na odru prevladuje statičnost

-Motivi so sanjski, pravljični, zgodovinski, tudi vsakdanji

-Pogosti so motivi hrepenenja

-dekadenčne drame poudarjajo drugačnost, lepoto nevsakdanjega, pomen omame.

-Pomembnejši predstavniki so: Wilde, Ibsen, Strindberg.

- Epika je bila redka, temeljila je na fantastiki (O. Wilde: Slika Doriana Grava)

Esteticizem

- Je pojmovanje (razmišljanje), da umetnost in lepota nista samo nekaj avtonomnega, ampak sta tudi nekaj vrednostno najvišjega in najpomembnejšega. Estetika grdega je motive iz sveta odurnega, popačenega in grdega uveljavila kot sestavino umetnosti.

Pesniške oblike

- Najznamenitejša oblika tega časa je bila **pesem v prozi**. To je besedilna vrsta kratkega obsega, napisana v bolj ali manj ritmizirani prozi, ki je po svojih osrednjih značilnostih izrazito lirska. Zanjo so značilne bogate retorične figure (okrasni pridevki, personifikacija oz. poosebitev, retorično vprašanje, metafora,...), zlasti metafore.

- V tem obdobju se je pojavil **<u>svobodni verz</u>** – verzi nimajo metrične sheme (niso napisani po neki shemi, ampak je slog pisanja prost), med seboj so primerljivi glede na odnos med verznim koncem in stavčnim koncem (konec verza je hkrati konec stavka. Verz se konča sredi stavka, stavek pa sredi verza).

Pomen obdobja

Znova se je uveljavila subjektivnost, tokrat bolj zapleteno, z nejasnimi simboli in svobodnim verzom. Zato je bila ta književnost precej hermetična, vendar pa je pomembno vplivala na sodobno književnost.

Moje mnenje:

Najprej, ko sem izvedela kaj bom morala predstavljati, se mi je zdelo, da bo s tem zelo veliko dela in da bo precej zakomplicirano. A ko sem zbrala vso gradivo in ko sem začela iz tega delati povzetke sem opazila, da to ni tako zelo težko, ampak se moraš potruditi da iz različnih gradiv sestaviš eno definicijo, ki ne sme biti zapletena.

Viri:

- Branja 2, DZS d. d., Ljubljana 2005
- Stezice do besedne umetnosti 2, Založba Rokus d. o. o., Ljubljana 2003
- Na koncu stezic, književnost na maturi, Založba Rokus, d. o. o. 2003
- Slovar tujk, sedma izdaja, Cankarjeva založba v Ljubljani 1982
- Internet